

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/253/2019
Identifikačné číslo spisu: 4116213414
Dátum vydania rozhodnutia: 25.04.2022
Meno a priezvisko: JUDr. Mária Trubanová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:4116213414.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Prima banka Slovensko, a. s., so sídlom v Žiline, Hodžova 11, IČO: 31 575 951, zastúpený: SEDLAČKO & PARTNERS, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Štefánikova 8, IČO: 36 853 186, proti žalovanej F. E., bývajúcej v Z., zastúpená: Advokátska kancelária STOKLASA & STOKLASOVÁ s. r. o., so sídlom v Nitre, Farská 25, IČO: 36 856 282, o zaplatenie sumy 22.665,12 eur, vedenom na Okresnom súde Nitra pod sp. zn. 14C/249/2016, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 22. januára 2019 sp. zn. 15Co/24/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaná má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Nitra (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 23. januára 2017 č. k. 14C/249/2016-97 zamietol žalobu žalobcu a žalovanej priznal plnú náhradu trov konania. V odôvodnení vydaného rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že žalobca (pôvodne Sberbank Slovensko, a. s., Vysoká 9, 810 00 Bratislava, IČO: 17 321 123 - ďalej len „právny predchodca žalobcu“) sa v konaní domáhal zaplatenia žalovanej sumy, ktorá predstavovala zostatok pohľadávky vyplývajúcej zo zmluvy o úvere. V konaní nebolo sporné, že žalovaná svoj záväzok splácať úver porušila, a preto došlo k vyhláseniu predčasnej splatnosti úveru ku dňu 25. januára 2011. Strany sporu uzavreli zmluvu o úvere v zmysle § 497 a nasl. Obchodného zákonníka zákona č. 513/1991 Zb. v znení neskorších predpisov (ďalej aj „ObZ“), a preto je potrebné považovať ju za absolútny obchod. Keďže však žalovaná uzavrela túto zmluvu ako fyzická osoba - spotrebiteľ, je potrebné na daný zmluvný vzťah aplikovať aj ustanovenia § 52 a nasl. zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej aj „OZ“) o spotrebiteľských zmluvách, keďže ide o spotrebiteľskú zmluvu. Nemožno však na ňu aplikovať zákon č. 258/2001 Z. z., nakoľko tento sa nevzťahuje na zmluvy o poskytnutí úveru jednak na účely nadobudnutia existujúcich alebo projektovaných nehnuteľností, dodatočné alebo ďalšie stavebné úpravy dokončených stavieb a ich údržbu, ako aj úvery do 200 eur a nad hodnotu 20.000 eur. Žalovaná v konaní vzniesla námietku premlčania a právny predchodca žalobcu sa bránil tým, že predmetná pohľadávka nemôže byť premlčaná, nakoľko si po skončení konkurzného konania uplatnil zostatok pohľadávky v

rozhodcovskom konaní a následne v exekučnom konaní, ktoré bolo ukončené až uznesením Najvyššieho súdu SR sp. zn. 5 ECdo 153/2014. Právny predchodca žalobcu poukazoval na § 112 OZ, podľa ktorého ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané, a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia. Zároveň poukazoval na § 19 ods. 1 zákona č. 244/2002 Z. z. s tým, že vzhľadom na tieto ustanovenia premlčacia doba spočívala. Súd prvej inštancie sa s týmto tvrdením nestotožnil, nakoľko v danom prípade nebola splnená podmienka uplatnenia práva „na súde alebo u iného príslušného orgánu“ v zmysle § 112 OZ, keďže rozhodcovský súd nemožno považovať za „príslušný orgán“, nakoľko v exekučnom konaní bola jednoznačne konštatovaná neprijateľnosť a neplatnosť rozhodcovskej doložky. Tak ako právny zástupca žalovanej, aj súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutia súdov v obdobných veciach, a to napr. rozsudok KS v Košiciach sp. zn. 6Co/116/2014 z 21. októbra 2014. Právny predchodca žalobcu po získaní časti pohľadávky v konkurznom konaní dňa 25. januára 2012 mohol svoj nárok na zaplatenie zvyšnej sumy včas uplatniť v súdnom konaní, prípadne po vydaní uznesenia OS Nitra sp. zn. 28Er/506/2012 z 08. novembra 2012, ktorým bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia, a v ktorom bola konštatovaná neplatnosť rozhodcovskej doložky. Čo sa týka § 52 ods. 2 OZ, ktorý v uvedenom znení nadobudol účinnosť až dňa 01. mája 2014, súd prvej inštancie poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 MCdo 14/2014, podľa ktorého sa na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva, to sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred jeho účinnosťou. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že nie je možné akceptovať ani tvrdenie právneho zástupcu právneho predchodcu žalobcu, že retroaktivita je jednoznačne v neprospech právneho predchodcu žalobcu. Už v rozhodnutí 5 MCdo 20/2009 sa Najvyšší súd SR zaoberal otázkou premlčania v spotrebiteľských vzťahoch a dospel k záveru, že základnou otázkou pre právne posúdenie pokiaľ ide o dôvodnosť vznesenej námietky premlčania je posúdenie, či ide o obchodnoprávny vzťah, kedy je namieste použitie štvorročnej premlčacej doby alebo občianskoprávny vzťah, kedy je potrebné aplikovať trojročnú premlčaciu dobu v zmysle OZ. Vzťahy zo spotrebiteľských zmlúv sú vzťahmi občianskoprávnymi, a teda je potrebné na ne aplikovať ustanovenia OZ (vrátane ustanovení o premlčaní). S poukazom na uvedené súd prvej inštancie nemusel riešiť, či došlo k plynutiu trojročnej alebo štvorročnej premlčacej doby, keďže žaloba bola podaná až dňa 20. mája 2016 a splatnosť úveru bola vyhlásená ku dňu 25. januára 2011, v danom prípade uplynula viac ako štvorročná premlčacia doba. Záverom sa súd prvej inštancie zaoberal listom žalovanej zo dňa 23. júla 2012 adresovaným banke s názvom - žiadosť o odklad splácania a zníženie splátok, v ktorom žiadala o odklad splátok dlžnej sumy 24.533,50 eur na dobu 6 mesiacov. Právny predchodca žalobcu tvrdil, že ide o uznanie dlhu žalovanou, a preto sa premlčacia doba predlžuje o 10 rokov. S týmto tvrdením sa súd prvej inštancie nestotožnil, nakoľko predmetný list nie je uznaním dlhu v zmysle § 558 OZ, ktorý vyžaduje výslovné uznanie dlhu dlžníkom čo do výšky a dôvodu. V danom prípade nedošlo k predĺženiu premlčacej doby a súd prvej inštancie na základe vyššie uvedených dôvodov považoval žalobný návrh za premlčaný, a preto ho v celom rozsahu zamietol.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „súd druhej inštancie“ alebo „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 22. januára 2019 č. k. 15Co/24/2018-143 rozhodol tak, že rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a žalobcu zaviazal zaplatiť žalovanej náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie správne zistil skutkový stav a z takto zisteného skutkového stavu urobil aj správny právny záver a svoje rozhodnutie aj náležite a presvedčivo odôvodnil. Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozsudku a konštatoval správnosť jeho dôvodov bez toho, aby ich opakoval (§ 387 ods. 2 Civilného sporového poriadku č. 160/2015 Z. z., v znení neskorších predpisov ďalej len „CSP“). Na zdôraznenie správnosti vydaného rozsudku odvolací súd poznamenal, že právny vzťah medzi stranami sporu je spotrebiteľským vzťahom a je potrebné naň aplikovať ustanovenia OZ, a to aj v časti posudzovania plynutia premlčacej doby. K uvedenému záveru dospel aj Najvyšší súd SR vo svojom rozsudku pod sp. zn. 3 MCdo 14/2014. Predmetom prieskumu odvolacieho súdu vymedzeným uplatnenou odvolacou námietkou žalobcu bolo posúdiť, či súd prvej inštancie správne rozhodol, že žalobou uplatnený nárok žalobcu je premlčaný, v dôsledku čoho bolo dôvodné žalobu zamietnuť. S poukazom na odvolaciu argumentáciu žalobcu nebolo pritom sporné, že na

danú vec je potrebné aplikovať trojročnú premlčaciu dobu v zmysle § 101 OZ. Spočívanie premlčacej doby podľa § 112 OZ môže veriteľ dosiahnuť uplatnením práva na súde alebo u iného príslušného orgánu. Zo znenia predmetného ustanovenia je možné a contrario vyvodiť, že ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo u iného nepríslušného orgánu, hoci v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu trvania konania plynie naďalej a nedochádza k jej spočívaniu. Keďže k spočívaniu premlčacej doby v danej veci nedošlo a nedošlo ani k jej predĺženiu listom žalovanej zo dňa 23. júla 2012, ktorý z hľadiska jeho obsahu nemožno považovať za uznanie dlhu čo do dôvodu a výšky podľa § 558 OZ, žalobca si svoju pohľadávku voči žalovanej uplatnil až po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Tým, že sa žalovaná premlčania dovolala, súd prvej inštancie musel na vznesenú námietku prihliadať a nemohol premlčané právo žalobcovi priznať (§ 100 ods. 1 OZ).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca dovolanie, ktoré odôvodnil poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) mal za to že v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu doposiaľ neboli vyriešené nasledujúce právne otázky: a) Spočíva počas včas začatého rozhodcovského konania premlčacia lehota podľa § 112 OZ, ak je následne rozhodcovská doložka v exekučnom konaní vyhodnotená ako neprijateľná zmluvná podmienka?; b) Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 1. apríla 2015 takým spôsobom, že dochádza k retroaktívnemu skráteniu premlčacej lehoty na tri roky?; c) Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 ObZ v spojení s § 407 ods. 3 ObZ sa prednostne použije ustanovenie § 558 OZ o uznaní dlhu? K právnej otázke a) dovolateľ v dovolaní uvádza, že vyhlásil predčasnú splatnosť úveru k 25. januáru 2011- žalovaná sa dostala do omeškania so splnením dlhu dňa 26. januára 2011, týmto dňom zároveň začala plynúť trojročná premlčacia doba, ktorá by pri pasivite žalobcu (čo sa nestalo) uplynula dňa 25. januára 2014. Na základe riadne dojednanej rozhodcovskej doložky pristúpil dovolateľ k uplatneniu pohľadávky v rozhodcovskom konaní. Uznesením Okresného súdu Nitra z 08. novembra 2012 č. k. 28Er/506/2012-23 bola zamietnutá žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie z dôvodu absencie materiálnej vykonateľnosti exekučného titulu. Následne dňa 20. mája 2016 podal žalobca žalobu na všeobecnom súde, kde žalovaná vzniesla námietku premlčania. Žalobca z objektívnych dôvodov uplatnil svoj nárok na všeobecnom súde. Uplatnenie námietky premlčania za daných špecifických okolností možno preto považovať za zneužitie práva na úkor druhej strany sporu. Prezentovanú argumentáciu podporuje aj uznesenie Ústavného súdu ČR zo dňa 07. decembra sp. zn. I. ÚS 2235/11. Spočívanie premlčacej lehoty počas rozhodcovského konania verifikuje takisto právny názor uvedený v odôvodnení uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 31/2012 (ide o právnu vetu z uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 1CoE/215/2011). Podľa dovolateľa je vylúčené, aby bol veriteľ „z opatrnosti“ nútený duplicitne uplatňovať už raz judikované právo pred všeobecným súdom ešte skôr, ako bude právoplatne rozhodnuté o opodstatnenosti jeho nároku v exekučnom konaní. Je absolútne neprípustné, aby všeobecný súd za popísanej situácie neprihliadal na spočívanie premlčacej lehoty počas identifikovaných konaní. Podľa dovolateľa má byť predmetná otázka a) posudzovaná tak, že premlčacia lehota počas včas začatého rozhodcovského konania spočíva aj v prípade, ak je následne rozhodcovská doložka v exekučnom konaní vyhodnotená ako neprijateľná zmluvná podmienka. K druhej otázke (vyššie uvedenej pod písm. b) dovolateľ uvádza, že zmluva o úvere ako absolútny obchodnoprávny vzťah podľa § 261 ods. 6 písm. d/ ObZ, sa spravuje výlučne režimom premlčania podľa ObZ, bez ohľadu na povahu účastníkov daného vzťahu. V súlade s aplikáciou štvorročnej premlčacej lehoty podľa § 397 ObZ by k premlčaniu nároku zo zmluvy o úvere (za predpokladu nevyhnutného spočívania premlčacej lehoty počas rozhodcovského a exekučného konania) došlo až po podaní žaloby. Ak by sa dňom nadobudnutia účinnosti § 52 ods. 2 OZ, t. j. od 01. apríla 2015 mala na spotrebiteľské zmluvy automaticky aplikovať právna úprava premlčania podľa OZ, tak ako tvrdí žalovaná, došlo by k bezprecedentnému skráteniu premlčacej lehoty o jeden rok v neprospech žalobcu ako veriteľa. Dovolateľ poukazuje na právny názor najvyššieho súdu v rozhodnutí 5 MCdo 2/2013. Aj podľa konštantnej judikatúry platí v právnom poriadku SR zákaz spätného pôsobenia právnych predpisov alebo ich ustanovení. V konečnom dôsledku nepôsobí nepravá retroaktivita do minulosti; akceptuje stav, ktorý nastal za skôr platnej a účinnej právnej

úpravy (napr. uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 10Sžr/144/2011, nález ÚS sp. zn. PL. ÚS 16/95, sp. zn. II. ÚS 60/2018). Je zrejmé, že pokiaľ ide o režim premlčania, musí byť v dôsledku absencie prechodných ustanovení akceptovaný stav, podľa ktorého sa dotknuté ustanovenie nevzťahuje na nároky vzniknuté pred jeho účinnosťou. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd odmietli aplikovať rozhodujúce právne normy (§ 323 ObZ v spojení s § 407 ObZ), pričom ustanovenie § 52 ods. 2 OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 interpretovali nesprávnym spôsobom a aplikovali ho na daný prípad retroaktívne. Podľa dovolateľa má byť predmetná otázka b) posudzovaná tak, že na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), sa ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 aplikujú takým spôsobom, že nedochádza k skráteniu premlčacej lehoty, ktorá už začala plynúť. K tretej otázke (vyššie uvedenej pod písm. c) dovolateľ uvádza, že právne závery konajúcich súdov o potrebe aplikácie ustanovenia OZ nemajú oporu v praxi dovolacieho súdu a sú v rozpore s ustálenou právnou doktrínou. Z obsahu listiny predloženej dovolateľom do konania, vyplýva, že žalovaná písomne uznala svoj záväzok zo zmluvy o úvere a bola ochotná ho splácať. V súlade s § 407 ods. 1 ObZ začala od tohto momentu plynúť nová štvorročná premlčacia lehota, v dôsledku čoho je vznesená námietka premlčania nedôvodná. Súdny však konštatovali, že nešlo o uznávací prejav v zmysle ustanovenia § 558 OZ, resp. § 407 ods. 1 ObZ. Osobitne dovolateľ zdôraznil, že v uznávacom prejave nemusí byť explicitne použité slovné spojenie „uznávam dlh“, resp. výslovne použitý pojem „uznanie“ (Najvyšší súd ČR sp. zn. 33Odo/1039/2004). Pričom dovolateľ poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax súdov napr. R 1/1961; R32/1979; rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33 Odo/507/2001; 33 Odo/1039/2004. Úkony žalovanej, vrátane jej prejavenej úmyslu („vyplatiť dlžobu“) bez námietok k právnemu dôvodu, výške alebo splatnosti záväzku spĺňajú náležitosti uznania záväzku podľa ObZ a ich následkom podľa § 407 ObZ je plynutie novej premlčacej lehoty, obdobne v rozhodnutí najvyššieho súdu sp. zn. 1Obo/123/2006 a podporne v uzneseniach Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 32Odo/929/2015, 32Cdo/719/20014, 23Cdo/2914/2015, 23Cdo/3930/2015, 33Cdo/1377/2017. Dovolať apeluje aj na to, že v danom prípade žalovaná v konaní šikanózne vznesla námietku premlčania na úkor ústretového žalobcu, čím sa však súdy nižšej inštancie vôbec nezaoberali. V tejto spojitosti dovolateľ k tejto otázke zároveň poukázal na nález Ústavného súdu SR sp. zn. PL. ÚS 11/2016, III. ÚS 72/2010, ako aj na odlišné stanovisko JUDr. Milana Lálíka v náleze sp. zn. I. ÚS 547/2012 a odlišné stanovisko JUDr. Rudolfa Tkáčika k uzneseniu III. ÚS 572/2017. Podľa dovolateľa má byť predmetná otázka b) posudzovaná tak, že na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), sa ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 aplikujú takým spôsobom, že na právne úkony uskutočnené do 31. marca 2015 sa vzťahuje § 323 ObZ v spojení s § 407 ods. 3 ObZ. Navrhol, aby najvyšší súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že napadnutej žalobe v celom rozsahu vyhovie a prizná žalobcovi nárok na náhradu trov konania pred súdom prvej inštancie, odvolacieho a dovolacieho konania.

3.1. Dovolať doplnil svoju argumentáciu v dovolaní podaniami, v ktorých poukazoval na judikatúru najvyššieho súdu, Najvyššieho súdu ČR, Ústavného súdu ČR a SR, avšak tieto boli doručené po lehote určenej na podanie dovolania (§ 427 CSP), preto na túto argumentáciu dovolací súd neprihliadol (§ 430 CSP).

4. Žalovaná v písomnom vyjadrení k podanému dovolaniu žalobcu uviedla, že nie sú splnené žiadne podmienky pre prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP, preto by mal najvyšší súd dovolanie v zmysle § 447 písm. c/ CSP odmietnuť. Ak by bolo podľa názoru dovolacieho súdu dovolanie prípustné, navrhuje dovolanie ako nedôvodné zamietnuť podľa § 448 CSP a priznať jej právo na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť. Odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

6. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného

sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012, ktoré sú aktuálne aj za súčasnej procesnoprávnej úpravy).

7. Najvyšší súd opakovane vyslovil názor, že právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na príslušnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015).

7.1. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 209/2015, 3 Cdo 36/2016, 5 Cdo 264/2014, 1 Cdo 334/2013). Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých sa môže táto výnimka uplatniť, nemožno v žiadnom prípade interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (por. rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 319/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

7.2. Narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená (meritórnym rozhodnutím) musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti - to platí o všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch. Ak by dovolací súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (por. rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 172/03).

8. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú špecifikované v ustanoveniach § 420 CSP (prípustnosť dovolania pre vady zmätočnosti) a § 421 CSP (prípustnosť dovolania pre riešenie právnej otázky). Právna úprava dovolacieho konania obsiahnutá v CSP dôsledne odlišuje prípustnosť a dôvodnosť dovolania.

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa v dovolaní uviesť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a náležitým spôsobom označiť dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. Dovolateľ vyvodil prípustnosť dovolania z § 421 ods. 1 písm. b/ CSP. Podľa uvedeného zákonného ustanovenia je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená. V tejto súvislosti dovolací súd poznamenáva, že musí ísť o otázky, ktoré priamo súvisia s predmetom sporu a neboli v rozhodovacej praxi riešené.

11. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. V prípade uplatnenia dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, je riadne vymedzenie tohto dovolacieho dôvodu v zmysle § 432 ods. 2 CSP nevyhnutným predpokladom pre posúdenie prípustnosti dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP. Len konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa riešil odvolací súd nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu.

13. Dovolateľ vymedzil prípustnosť svojho dovolania s poukazom na § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, keď uviedol, že doposiaľ neboli v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu vyriešené nasledujúce právne otázky: 1/ Spochívajú počas včas začatého rozhodcovského konania premlčacia lehota podľa § 112 OZ, ak je následne rozhodcovská doložka v exekučnom konaní vyhodnotená ako neprijateľná zmluvná podmienka?; 2/ Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 takým spôsobom, že dochádza k retroaktívnemu skráteniu premlčacej lehoty na tri roky?; 3/ Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 ObZ v spojení s § 407 ods. 3 ObZ sa prednostne použije ustanovenie § 558 OZ o uznaní dlhu?

14. Dovolateľ v dovolaní uviedol ako prvú právnu otázku, ktorá nebola v praxi dovolacieho súdu doposiaľ vyriešená, a ktorá bola nesprávne právne posúdená odvolacím súdom, otázku spočívania premlčacej doby počas rozhodcovského a exekučného konania, keď mal za to, že počas trvania predmetných konaní došlo k spočívaniu premlčacej doby, a teda jeho nárok bol uplatnený na súde prvej inštancie včas, aj keď bola rozhodcovská doložka neskôr vyhlásená za neplatnú. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca v dovolaní náležite konkretizoval zásadnú právnu otázku. V ďalšom bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázku, ktorú už odvolací súd v minulosti vyriešil. Takto položená otázka však už bola nastolená v iných dovolacích súdom posudzovaných veciach, ktorá skutočnosť sama osebe je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pre neprípustnosť (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 61/2019, 2 Cdo 287/2021, 7 Cdo 283/2019, 9 Cdo 37/2020).

14.1. Ustálená rozhodovacia prax najvyššieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú (ako judikáty) publikované v Zbierke stanovisk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky. Do tohto pojmu však možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných rozhodnutiach najvyššieho súdu, alebo dokonca aj v jednotlivom, dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali. V zmysle judikátu R 71/2018 do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v zmysle § 421 ods. 1 CSP treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovisk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletin Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovisk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986. Z uvedeného je zrejmé, že pod pojem ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu možno zahrnúť len rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, teda nie rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky (pozri rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 6 Cdo 13/2017).

14.2. V zmysle § 112 OZ, ak veriteľ v premlčacej dobe uplatní právo na súde alebo u iného príslušného orgánu a v začatom konaní riadne pokračuje, premlčacia doba od tohto uplatnenia po dobu konania neplynie. To platí aj o práve, ktoré bolo právoplatne priznané, a pre ktoré bol na súde alebo u iného príslušného orgánu navrhnutý výkon rozhodnutia.

14.3. Dovolací súd uvádza, že k otázke spočívania premlčacej doby počas rozhodcovského a exekučného konania existuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu.

14.3.1. V rozsudku najvyššieho súdu z 22. februára 2018 sp. zn. 2 Cdo 153/2017, najvyšší súd zamietol

dovolanie žalobkyne „V prerokúvanej veci bolo exekučné konanie na okresnom súde pod sp. zn. 16Er/1858/2011 zastavené z dôvodu, že bolo vedené na základe materiálne nevykonateľného exekučného titulu, a to rozhodcovského rozsudku, ktorý obsahoval rozhodcovskú doložku vyhodnotenú ako neprijateľnú zmluvnú podmienku, a teda je neplatným zmluvným dojednaním, preto sa na ňu prihliada tak, ako keby nebola v zmluve uvedená. V zmysle uvedeného, ak žalobkyňa uplatnila svoje právo na rozhodcovskom súde, ktorého rozhodca nemal právomoc vydať rozhodcovský rozsudok, nejde o uplatnenie práva u príslušného orgánu v zmysle § 112 Občianskeho zákonníka. Samotné rozhodcovské konanie, ale aj exekučné konanie bolo vedené bez toho, aby žalobkyňa mala k dispozícii právoplatné a vykonateľné rozhodnutie právomocným orgánom. Premlčacia doba sa preto nezastavila a plynula po celý čas ako rozhodcovského, tak aj exekučného konania, a preto žalobkyňa musí niesť následky jej plynutia.“ Pričom v tomto kontexte najvyšší súd poukázal na uznesenie ÚS SR sp. zn. II. ÚS 149/2018 z 08. marca 2018 a uznesenie ÚS SR sp. zn. III. ÚS 572/2017 z 20. septembra 2017 (obdobne pozri 2Obdo/5/2019, 5Obdo/71/2020).

14.4. Vzhľadom na to, že dovolateľom nastolená prvá právna otázka už bola riešená vo viacerých rozhodnutiach dovolacieho súdu (viď bod 14.3.1.), a teda ohľadom dovolateľom nastolenej právnej otázky už existuje ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu, dovolací súd pristúpil k jej posúdeniu a riešeniu z pohľadu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

14.5. V posudzovanom prípade obdobne ako v prípade 2 Cdo 153/2017 okresný súd exekučné konanie vedené pod sp. zn. 28Er/506/2012 zastavil, nakoľko bola jednoznačne konštatovaná neprijateľnosť a neplatnosť rozhodcovskej doložky, ako zmluvnej podmienky, a teda sa na ňu neprihliada. Dovolateľ uplatnil svoje právo na orgáne, ktorý nebol príslušný v zmysle § 112 OZ, preto sa a premlčacia doba nezastavila a plynula po celý čas ako rozhodcovského, tak aj exekučného konania. Dovolací súd tak konštatuje správnosť právneho záveru odvolacieho súdu, ktorý je v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu (aj praxou Ústavného súdu SR, viď rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 149/2018, sp. zn. III. ÚS 572/2017).

14.6. V posudzovanom prípade sa teda odvolací súd pri riešení predmetnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedenom a ďalších rozhodnutiach najvyššieho súdu.

15. Ďalšou právnou otázkou v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená, je podľa dovolateľa otázka: aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 takým spôsobom, že dochádza k retroaktívnemu skráteniu premlčacej lehoty na tri roky? Otázku premlčania bolo podľa neho potrebné posúdiť podľa právnej úpravy ObZ (bez ohľadu na povahu účastníkov daného vzťahu), nakoľko vzťah medzi ním a žalovanou vznikol z titulu poskytnutia úveru ako absolútneho obchodu. Podľa názoru dovolacieho súdu žalobca v dovolaní i náležite konkretizoval aj túto právnu otázku, ktorá v skutočnosti v sebe zahŕňa otázku aplikácie právnej úpravy ochrany spotrebiteľa na obchodné záväzkové vzťahy v čase uzavretia spotrebiteľskej zmluvy medzi žalobcom a žalovanou, a nadväzujúcu otázku dĺžky premlčacej lehoty uplatňovanú v takomto vzťahu, pričom odpoveď na primárnu otázku [aplikácie spotrebiteľskej ochrany na „absolútny záväzkový vzťah z úverovej zmluvy uzatvorenej pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ)“] v sebe konzumuje sekundárnu otázku (dĺžky premlčacej lehoty), resp. odpoveď na ňu. V ďalšom bolo preto potrebné posúdiť, či ide o otázku, ktorú už dovolací súd v minulosti vyriešil. Podľa dovolacieho súdu aj takto položená otázka však už bola nastolená a vyriešená v iných dovolacích súdom posudzovaných veciach, ktorá skutočnosť sama osebe je dôvodom na odmietnutie dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. b/ CSP pre neprípustnosť (pozri rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 61 2019, 2 Cdo 287/2021, 7 Cdo 283/2019, 9 Cdo 37/2020).

15.1. V rozsudku sp. zn. 3 MCdo 14/2014 z 21. apríla 2015 najvyšší súd uviedol, že ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa použijú vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Na všetky právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, sa vždy prednostne použijú ustanovenia OZ, aj keď by sa inak mali použiť normy obchodného práva. Obsahovo identické právne závery, ktoré zaujal najvyšší súd v uvedenom rozsudku, zaujal najvyšší súd aj v iných skutkovo a právne obdobných

veciach (viď rozsudky z 28. mája 2015 sp. zn. 8 MCdo 13/2014 a z 26. novembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 17/2014). Daná (takmer identická) právna otázka bola podrobne rozobratá aj v rozsudku najvyššieho súdu zo 14. septembra 2017 sp. zn. 3 Cdo 87/2017 aj s poukazom na R 36/2013. Najvyšší súd v rozsudku sp. zn. 3 Cdo 87/2017 medziiným uviedol, že „nemá dôvod spochybňovať názor žalobcu, že úver je tzv. absolútnym obchodom, a že naň dopadá tretia časť Obchodného zákonníka. Zároveň je však potrebné mať na zreteli, že úverová zmluva vykazuje aj znaky spotrebiteľskej zmluvy. Súdna prax považuje obdobné právne vzťahy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne (spotrebiteľské) vzťahy. Účastníkmi týchto vzťahov sú obchodník (poskytujúci úver v rámci svojho predmetu činnosti) a spotrebiteľ (ktorý prijíma úver na svoju osobnú spotrebu); ide tu teda o typické občianskoprávne vzťahy. Vzhľadom na to je v plnom súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa požiadavka, aby v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva, bola (aj z hľadiska premlčania, dĺžky premlčacej doby a jej plynutia) aplikovaná právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku, a nie v Obchodnom zákonníku. Správnosť aplikácie občianskoprávnej premlčacej doby - dokonca a j v absolútnych obchodoch majúcih zároveň spotrebiteľský charakter - z ústavnoprávneho hľadiska nespochybnil ani ústavný súd (viď napr. uznesenie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 402/2013). To, že úverovú zmluvu treba v danom prípade považovať za zmluvu spotrebiteľskú, vyplýva aj z obsahu smernice Rady 87/102/EHS z 22. decembra 1986, ktorá klienta úverového vzťahu, ktorému je úver poskytovaný, sama definuje označením „spotrebiteľ“. Problematika spotrebiteľského práva je natoľko obširná, že je predmetom úpravy nielen jedného právneho predpisu, ale celého komplexu vzájomne súvisiacich právnych predpisov. V rozhodnom čase - v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (10. októbra 2005) zmluva o úvere ako taká nebola síce v § 52 ods. 1 Občianskeho zákonníka zaradená do katalógu tam zadaných spotrebiteľských zmlúv, už od 25. novembra 2004 bolo však účinné ustanovenie § 23a zákona č. 634/1992 Zb. o ochrane spotrebiteľa, podľa ktorého spotrebiteľskými zmluvami sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzavierajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje.“

15.1.1. Dovolací súd uvádza, že v posudzovanom prípade v rozhodnom čase - v čase uzatvorenia úverovej zmluvy (12. februára 2008) bolo od 01. júla 2007 účinné ustanovenie § 3 ods. 3 zákona č. 250/2007 Z. z. o ochrane spotrebiteľa a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov, podľa ktorého „Každý spotrebiteľ má právo na ochranu pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách, ktorými sú zmluvy uzavreté podľa Občianskeho zákonníka alebo Obchodného zákonníka, ako aj všetky iné zmluvy, ktorých charakteristickým znakom je, že sa uzatvárajú vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje; aj na spotrebiteľské zmluvy, ktoré neboli uzavreté podľa Občianskeho zákonníka, sa primerane použijú ustanovenia Občianskeho zákonníka.“ (mutatis mutandis sp. zn. 3 Cdo 87/2017 bod 21.1.).

15.2. Dovolací súd v zmysle vyššie uvedeného uvádza, že napriek uvedenému dualizmu je potrebné § 52 a nasl. OZ vnímať ako ustanovenie lex specialis vo vzťahu k akémukoľvek inému právnenmu predpisu, ktorý reguluje zmluvné záväzky spotrebiteľa. Na všetky právne vzťahy vzniknuté na základe zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo s touto zmluvou súvisiace, najmä na vzťahy, ktoré vznikli pri zabezpečovaní plnenia záväzkov v záväzkových vzťahoch, sa vždy použijú preto prednostne ustanovenia OZ, aj keby sa inak mali použiť normy obchodného práva. Z tohto dôvodu sa bude vždy preferovať priorita OZ, ktorá je pre spotrebiteľa priaznivejšia, a to na celý režim právneho vzťahu, aj keby sa na právny režim mohla použiť právna úprava ObZ.

15.3. V kontexte uvedeného možno mať bezpochyby za to, že na všetky spotrebiteľské záväzky, a teda aj na spotrebiteľské záväzky, ktoré sú svojou povahou tzv. absolútnym obchodom a boli uzavreté pred účinnosťou novelizovaného znenia § 52 ods. 2 tretia veta OZ, sa má prednostne použiť právny režim OZ a nie ObZ. Na potvrdenie správnosti uvedenej úvahy nemá norma § 52 ods. 2 tretia veta OZ prechodné ustanovenia. To znamená, že od jej účinnosti sa vzťahuje aj na právne vzťahy založené pred týmto dňom.

15.4. V posudzovanom prípade sa teda odvolací súd pri riešení predmetnej otázky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP neodklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej vo vyššie uvedenom rozhodnutí najvyššieho súdu.

16. K tretej právnej otázke v zmysle § 421 ods. 1 písm. b/ CSP špecifikovanej dovolateľom v dovolaní dovolací súd konštatuje, že odvolací súd neriešil otázku, či sa „Aplikujú sa na tzv. absolútny obchodný záväzkový vzťah z úverovej zmluvy so spotrebiteľom, ktorý vznikol pred účinnosťou zákona č. 102/2014 Z. z. (novela OZ), ustanovenia § 52 a nasl. OZ v znení účinnom od 01. apríla 2015 takým spôsobom, že namiesto osobitného inštitútu uznania záväzku podľa § 323 ObZ v spojení s § 407 ods. 3 ObZ sa prednostne použije ustanovenie § 558 OZ o uznaní dlhu?“ Z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu jasne vyplýva, že od vyriešenia uvedenej právnej otázky nezáviselo a ani nemohlo závisieť rozhodnutie odvolacieho súdu, pretože odvolacím súdom táto otázka, tak ako ju vymedzil dovolateľ v dovolaní, riešená nebola. So zreteľom na uvedené v bodoch 15. až 15.4. dovolateľom nastolená právna otázka, nebola určujúca (kľúčová) pre meritórne rozhodnutie vo veci z dôvodu, že okresný súd a odvolací súd neposudzovali vzťah medzi dovolateľom a žalovanou ako obchodnoprávny - túto otázku vyriešili predtým než pristúpili k posudzovaniu toho, či dokument na č. l. 91 spisu sám osebe vôbec spĺňa náležitosti uznania dlhu (podľa OZ), nakoľko uvedený dokument bol formulovaný ako žiadosť o odklad splácania a zníženie splátok. Od vyriešenia dovolateľom uvedenej právnej otázky rozhodnutie odvolacieho súdu nezáviselo, a preto táto právna otázka nemôže byť spôsobilá založiť prípustnosť podaného dovolania. Prípustnosť dovolania dovolateľa teda z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b/ CSP nevyplýva.

17. Zhrnúc vyššie uvedené dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie dovolateľa nie je podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP prípustné, preto dovolací súd dovolanie žalobcu odmietol v zmysle § 447 písm. c/ CSP.

18. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

19. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.